

KOHTI YRITTÄJÄLÄHTÖISEMPÄÄ ALUEKEHITYSTÄ

Suomen Yrittäjien linjaukset alueiden kehittämiseksi

Sisällysluettelo

Lukijalle	2
1. Elinvoimainen yritystoiminta turvaa alueiden menestyksen	3
2. Kunta- ja palvelurakennemuutos ja aluekehitys	4
3. Hallinnon uudistus osana aluekehitystä	6
4. EU:n rakennerahastot osana aluepolitiikkaa ja aluekehitystä	7
5. Verotus ja työvoimapolitiikka aluekehityksen välineenä	8
6. Koulutus, osaavan työvoiman saatavuus ja aluekehitys	10
7. Infrastruktuurin taso ja aluekehitys	11
8. Päätöksenteon yritys- ja aluekehitysvaikutusten arviointi	12

Lukijalle

Yritysten ja kansalaistenkin toimintaympäristössä viime vuosina tapahtuneet muutokset ovat synnyttäneet tarpeen päivittää Suomen Yrittäjien vuonna 2002 valmistuneet aluekehityslinjaukset. Näiden päivitettyjen linjausten myötä Suomen Yrittäjät osallistuu ajankohtaiseen keskusteluun aluekehityksestä ja sen tulevaisuudesta.

Suomen Yrittäjät esittää toimenpiteitä, joilla voidaan lisätä aluekehitystyön yrityslähtöisyyttä. Aluepolitiikan tavoitteet ottavat huomioon tarpeen parantaa yritysten kilpailukykyä. Ongelmia on tavoitteiden toteuttamisessa alueiden ja yritysten todellisista tarpeista lähtien.

Linjausten taustalla vaikuttaa yrittäjien tuntema huoli väestön keskittymisestä ja väestökatoalueiden taantumisesta. Väestökato useissa maakunnissa, seutukunnissa ja kunnissa merkitsee uhkaa elinkeinotoiminnan jatkumiselle. Toisaalta myös kasvualueilla on koettu ongelmia muun muassa kustannusten nousun muodossa. Sinänsä keskittyminen merkitsee kasvualueiden yritystoiminnalle kysynnän lisääntymistä ja kilpailukyvyyn parantumista. Linjausten liitteenä esite-

tyt tilastotiedot vahvistavat sen käsityksen, että alueiden kehityksessä suuria eroja.

Näiden linjausten kautta erilaisten ja eri kehitystilanteessa olevien alueiden yrittäjät tekevät yhteisiä ehdotuksia toimiksi, joilla tasapainoista aluekehitystä edistetään. Yrittäjäjärjestön ehdotusten takana on liki puolet suomalaisista yrityksistä 412 kuntatasolla toimivan paikallisyhdistyksen, 21 aluejärjestön ja noin 50 toimialaliiton kautta.

Linjauksen valmistelun päävastuu on ollut Suomen Yrittäjien aluekehitysvaliokunnalla. Sen jäsenet on valittu Suomen Yrittäjien hallituksessa. Valiokunnan puheenjohtajana toimii järjestön varapuheenjohtaja, Etelä-Savon Yrittäjien puheenjohtaja Jarkko Wuorinen. Linjauksista on myös pyydetty aluejärjestöjen palautteita. Suomen Yrittäjien hallitus hyväksyi linjaukset kokouksessaan 1.4.2008.

Toivomme linjausten herättävän aktiivista keskustelua ja johtavan uusiin toimiin tasapainoisemman aluekehityksen saavuttamiseksi. Kannustamme alueita määrittämään omat prioriteettinsa, jotka täydentävät näitä valtakunnallisia linjauksia.

Helsingissä 17. huhtikuuta 2008

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja

1. Elinvoimainen yritystoiminta turvaa alueiden menestyksen

Terveitä ja kestäviä alueellisia elinkeinorakenteita sekä pysyviä työpaikkoja voidaan luoda elinvoimaisen yritystoiminnan kautta. Aluepoliittisten toimien ensisijaisena tavoitteena on oltava yritysten toimintaedellytysten ja kilpailukyyn parantaminen.

Suomalaisten yritysten ja kansalaistenkin toimintaympäristö on muuttunut viimeisen 10 vuoden aikana merkittävästi. Globalisaatio, kansainvälisen kaupan vapautuminen, kansainvälistyminen sekä maan sisäinen muuttoliike ja siitä seuraava väestön siirtyminen kasvukeskuksiin ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat tulevaisuudessakin yritysten jokapäiväiseen arkeen. On arvioitu, että kehitys jatkuu samansuuntaisena lähitulevaisuudessa.

Kansainvälinen kilpailu tuntuu kotimarkkinayritysten arjessa. Osaavan työvoiman saatavuus on muodostunut merkittäväksi kasvun ja kehittymisen esteeksi. Haasteet väestökatoalueilla ja kasvukeskuksissa ovat osin samanlaisia ja osin erilaisia. Osaavasta työvoimasta on pula lähes kaikilla aloilla ja alueilla. Väestön ikääntymisestä johtuva huoltosuhteen heikkeneminen on merkittävä kansallinen haaste.

Kansallisen kilpailukyyn vahvistaminen ja hyvinvointipalvelujen saatavuuden turvaaminen edellyttävät erilaisia toimenpiteitä eri puolella Suomea olevilla alueilla.

Suomen Yrittäjät on yrittäjä- ja elinkeinopoliittinen järjestö, jonka tavoitteena on jäsenyritysten toimintaedellytysten parantaminen. Julkiselta vallalta Suomen Yrittäjät edellyttää toimintaa yritystemme kilpailukyyn vahvistamiseksi. Julkisen vallan pääasiallinen tehtävä yritystoiminnan suuntaan on suotuisten edellytysten luominen. Vastuun toiminnasta ja siihen liittyvistä riskeistä kantavat yritykset.

Parasta politiikkaa alueiden kehittämiseksi on pk-yritysten toimintaedellytyksiä vahvistava elinkeino-, talous-, koulutus- ja veropolitiikka. Se mikä vahvistaa pk-yritysten toimintaedellytyksiä, vahvistaa myös alueellisia yritystoiminnan edellytyksiä ja luo edellytykset kansalaisten hyvinvoinnista huolehtimiselle.

Hyvä alueellinen elinkeinopoliittikka syntyy yritysten ja julkisen sektorin yhteistyönä. Se perustuu alueen omiin vahvuuksiin ja edistää alueiden omaehtoista kehittämistä sekä lujittaa yritystoiminnan harjoittamista eri puolilla Suomea. Se on yrityslähtöistä ja kohdistuu tarkoituksenmukaisesti, aiheuttamatta vääristymiä yritysten väliseen kilpailuun.

Suomessa on jatkunut voimakas väestön ja yritystoiminnan keskittyminen. Keskittymiseen liittyy monia yhteiskunnallisesti ja elinkeinopoliittisesti huomion-arvoisia näkökohtia. Tällaisia ovat esimerkiksi kansalaisten yhdenvertaisuuteen, turvallisuuspolitiikkaan ja infrastruktuurin hyödyntämiseen liittyvät kysymykset.

On otettava huomioon, että keskittymisestä aiheutuu myös haittoja. Yritystoiminnan kannalta merkittävien keskittymisestä seuraava hyöty on kysynnän nousu kasvualueilla. Toisaalta kasvualueillakin keskittymisen uhkaa nostaa työvoima-, asumis-, vuokra- ja muita kustannuksia. Esimerkiksi työvoiman saatavuutta heikentää asumiskustannusten korkea taso. Kasvualueiden kyky järjestää kasvavalle väkimäärälle ja yrityksille odotusten mukaisia palveluita on koetuksella samalla, kun väestökatoalueiden palvelujärjestelmille ei enää ole riittävää kysyntää.

Suomen Yrittäjät kantaa huolta siitä, että keskittymisen kaventaa yritysten toimintamahdollisuuksia. Kun väestö muuttaa kasvualueille, muuttotappioalueiden yritysten asiakaskunta supistuu ja osaavan työvoiman saatavuus heikkenee, monien yritysten toiminta joutuu uhatuksi. Voimakkaasta keskittymisestä saattaa seurata pitkäaikaisia ongelmia alueiden elinkeino- ja yhteiskuntarakenteelle. Myös mahdollisuudet hallittuihin sukupolven- ja omistajanvaihdoksiin heikkenevät oleellisesti. On kansallinen etu, että sukupolvenvaihdokset toteutuvat alueiden elinvoimaisuutta lisäävällä tavalla. Käsillä olevat veroratkaisut ovat aluekehityksenkin näkökulmasta tärkeitä.

Markkinatalouden perusolemuksen kuuluu, että yritykset sijoittautuvat sinne, missä se on niille tarkoituksenmukaisinta. Yritysten ja kansantalouden kilpailukyky edellyttävät, että tuotannontekijät ovat tehokkaassa käytössä. Päätöksenteko ei kuitenkaan koskaan tapahdu täysin markkinaehtoisesti, sillä yhteiskunnan päätöksillä on vaikutusta yritysten sijoittumiseen ja alueiden kehittymisedellytyksiin.

Yksi merkittävimmistä aluekehitykseen vaikuttavista kansallisista valinnoista on ollut voimakas panostus teknologian kehittämiseen. Se on ollut omiaan johtamaan elinkeino- ja väestörakenteen keskittymiseen. Samaa suuntaan on vaikuttanut strategisesti tärkeä linjanvalinta eli panostaminen osaamis- ja aluekeskusohjelmiin.

Tietoiset yhteiskunnalliset valinnat ovat aiheuttaneet saavutettujen hyötyjen ohella ongelmia ja lisän-

neet tarvetta arvioida politiikkaa uudelleen. Aluekehityksen suurimmat haasteet koskettavat väestöään nopeimmin menettäviä kuntia, seutukuntia ja alueita. Näitä alueita on jokaisessa maakunnassa.

Kansainvälisen kilpailun kiristyminen ja tuotannon hakeutuminen alueille, joissa tuotantokustannukset ovat matalammat ja markkinat lähempänä kuin Suomessa, aiheuttaa haasteita suomalaiselle aluepolitiikalle. Suomessa toimineiden tuotantolaitosten työn siirtäminen ulkomaille vaikuttaa alueiden kehitys näkymiin ja tarpeeseen suunnata kehittämisresursseja uudestaan. Isojen teollisuuslaitosten siirtyminen ulkomaille tai toiminnan lopettaminen vaikuttaa välillisesti myös teollisten pk-yritysten ja palveluyritysten toimintaedellytyksiin.

Synkimpien muuttotappioalueiden tilannetta ja tulevaisuudennäkymiä voidaan kestävimmin parantaa edistämällä niiden mahdollisuuksia tarjota houkuttelevia asumis-, työnteko-, ja yrittämismahdollisuuksia. Terveitä ja kestäviä rakenteita sekä työpaikkoja voidaan luoda elinvoimaisella yritystoiminnalla.

Aluepoliittisten toimien ensisijaisena tavoitteena on oltava yritystoiminnan edellytysten edistäminen. Ennen kaikkea pk-yritykset tarjoavat työpaikkoja, jotka voivat vetää työikäistä väestöä puoleensa.

Toimenpiteitä vaativia kokonaisuuksia ovat osaamisen kehittäminen ja kaupallistaminen sekä palveluiden saatavuuden turvaaminen. Julkisten palveluiden

rakennemurros on mahdollisuus, jos sitä ohjaava politiikka on hyvää. Palveluiden tuotantorakenteiden avaaminen luo uusia yrittämisen mahdollisuuksia ja vahvistaa alueiden elinvoimaisuutta. Tämä edellyttää huomion kääntämistä kuntarakenteista palvelurakenteisiin.

Alueellisen elinkeinopolitiikan toimenpiteissä on oltava avoin ja ennakkoluuloton. Suomen on osana kansantalouden kilpailukykyä huolehdittava siitä, että alueellinen elinkeinopolitiikka on tehokasta. Tehokkuudesta huolehtiminen edellyttää erityisesti sitä, että käytössä olevien keinojen vaikuttavuutta seurataan ja että järjestelmiä parannetaan yritysten alati muuttuvien tarpeiden mukaan.

SY esittää, että

- aluepoliittisten toimien ensisijaisena tavoitteena on yritysten toimintaedellytysten parantaminen
- hyvä, omaehtoinen alueellinen elinkeinopolitiikka perustuu yritysten ja julkisen sektorin yhteistyöhön ja alueiden omaleimaisiin vahvuuksiin
- alueellisen elinkeinopolitiikan tehokkuus edellyttää politiikan vaikuttavuuden seuraamista ja järjestelmien jatkuvaa parantamista yritysten muuttuvien tarpeiden mukaan

2. Kunta- ja palvelurakennemuutos ja aluekehitys

Kunta- ja palvelurakennemuutos eli Paras-hanke vaikuttaa suuresti yritysten toimintaympäristön kehittymiseen kunnissa. Hankkeessa on keskityttävä palvelurakenteiden uudistamiseen, nyt painopiste on ollut liikaa kuntien hallintorakenteissa. Hyödyntämällä yrityksiä palveluiden tuotannossa vahvistetaan kuntien elinvoimaisuutta ja luodaan yrittäjyydelle uusia mahdollisuuksia.

Toimintaympäristön muutos johti tarpeeseen käynnistää pääministeri Vanhasen I hallituksen toimesta kunta- ja palvelurakennemuutos -hanke (ns. Paras-hanke). Vuoden 2005 keväällä alkaneen kansallisen hankkeen tavoitteena on hyvinvointipalvelujen turvaaminen tulevaisuudessakin, kunta- ja aluetalouden vakauttaminen, julkisten palvelujen tuotannon tehostaminen sekä kansallisen kilpailukyvyn parantaminen. Paras-hanke jatkuu ainakin vuoden 2012 loppuun asti.

Paras-hankkeen tavoitteet ovat kannatettavia. Hanke voi luoda pohjaa tasapainoiselle aluekehitykselle ja alueiden elinvoiman turvaamiselle. Asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi uudistetaan sekä kuntarakenteita että julkisten palvelujen tuotantotapoja. Hanke on yritystoiminnan edellytysten kannalta äärimmäisen tärkeä.

Suomen Yrittäjät tukee kunta- ja palvelurakennemuutoksen toteuttamista. Kannatamme vapaaehtoisia kuntaliitoksia ja pidämme niitä perusteltuina kuntien vastuulla olevien palveluiden järjestämiseksi. Kuntarakenteen uudistumisen myötä Suomessa on 250–300 kuntaa vuonna 2013 – reilusti vähemmän kuin nyt. Myös kuntien tiivistyvä yhteistyö saa yrittäjäjärjestön kannatuksen.

Paras-hankkeessa on kuitenkin keskitytty liikaa hallintorakenteisiin. Palvelut ovat jääneet kuntarakentei-

den uudistamisen varjoon. Suomen Yrittäjien mielestä palvelurakenteiden ja markkinoiden uudistaminen on välttämätöntä, jotta Paras-hankkeelle asetetut tavoitteet saavutetaan. On mahdollista, että julkinen sektori suhtautuu penseästi palvelurakenteiden uudistamiseen. On pidettävä huoli, etteivät julkiset monopolit vahvistu organisaatioiden kasvun kautta.

Kuntien oma palvelutuotanto on perusteltua vain silloin, kun se on kuntien vastuulla olevien palveluiden ja markkinoiden toimivuuden turvaamiseksi välttämätöntä. On oikein, että hankkeen toteutuksessa on nyt alettu hakea, mallintaa ja levittää sellaisia hyviä käytäntöjä, jotka vastaavat palvelutuotannon haasteisiin.

Kuntia yhdistämällä ja toimintaa tehostamalla on mahdollista saavuttaa huomattavia tehokkuusetuja. Hallinnollisia päällekkäisyyksiä on purettava. Mahdollisuudet uudistaa palvelurakenteita esimerkiksi tilaaja-tuottaja -mallilla sekä palvelusetelien laajalla käytöllä on hyödynnettävä. Kuntien osto-osaamista on lisättävä, jotta palveluhankinnat tuottavat odotetun lopputuloksen.

Yritykset tarjoavat tehokkaan ja laadukkaan vaihtoehdon palveluiden tuottamisessa. Markkinaehtoisen palvelutuotannon lisääminen vahvistaa yrittäjyyden yleisiä toimintamahdollisuuksia, kannustaa nykyisiä yrityksiä kasvuun sekä luo edellytyksiä uusien yritysten synnylle.

Suomen Yrittäjät kannustaa kuntia tehostamaan toimintaansa, mutta edellyttää, että kunnat eivät ryhdy harjoittamaan yritysten kanssa kilpailevaa elinkeinotoimintaa. Kuntien harjoittama elinkeinotoiminta on lisääntynyt ja samalla kunnallisen henkilöstön määrä on kasvanut huolestuttavasti. Tämä kehitys on ristiriidassa alueellisen elinkeinopolitiikan tavoitteiden kanssa.

Euroopan komissio puuttui äskettäin valtion liikelaitosten toimintaan. Komissio katsoi, että liikelaitosten toimintaan liittyy markkinoita vääristäviä piirteitä. Näitä ovat mm. veroedut ja konkurssikelvottomuus. Suomen Yrittäjien mielestä samat ongelmat ilmenevät korostetusti kunnallisissa liikelaitoksissa, joiden sääntely on kevyempää kuin valtion liikelaitosten sääntely.

Kuntien liikelaitoksilla on suuri merkitys aluetalouksien toimivuudelle. Vuonna 2006 kuntasektorilla toimi 150 liikelaitosta, joiden yhteenlaskettu liikevaihto oli lähes kolme miljardia euroa. Alueellisen elinkeinopolitiikan tehokas toteuttaminen edellyttää, että liikelaitosten toiminnan perusteet arvioidaan uudelleen ja niiden toiminnan sääntely saatetaan kestäväälle pohjalle. Veroetujen ja konkurssikelvottomuuden lisäksi markkinoita voi vääristää tapa, jolla liikelaitosten aloittava tase muodostuu. Aloittavasta taseesta tulisi aina

hankkia ulkopuolinen objektiivinen arvio ennen liikelaitoksen perustamista, jotta kilpailuhäiriöt voitaisiin välttää. Ennen sääntelypuitteiden uudistamista uusien kunnallisten liikelaitosten perustamisesta on pidättäydettävä.

SY esittää että, kunnat

- keskittyvät vastuullaan olevien palvelujen järjestämiseen niiden tuottamisen sijasta
- hyödyntävät yrityksiä nykyistä huomattavasti laajemmin järjestämisvastuullaan olevien palvelujen tuotannossa
- lisäävät kansalaisten mahdollisuuksia valita palvelujen tuottajat esim. palvelusetelijärjestelmiä hyödyntämällä
- arvioivat palvelujen tarpeen pitkälle tulevaisuuteen ja tekevät sitovat strategiset linjaukset siitä, mitkä palvelut tuotetaan itse ja mitkä hankitaan ulkopuolelta
- tekevät päätökset siitä, tuottavatko palvelut itse vai hankkivatko ulkoa kustannushyötyanalyyseihin perustuen
- ottavat käyttöön tilaaja-tuottaja -malleja, joilla palvelujen tuotanto erotetaan järjestämisvastuusta
- tuotteistavat palveluita ja laskevat niiden todelliset tuotantokustannukset
- luovat yhdessä yritysten kanssa strategiamalleja peruspalveluiden kehittämiseksi ja yksityisen palvelutuotannon mahdollisuuksien hyödyntämiseksi.
- käyvät strategista keskustelua paikallisen yritys- ja elinkeinoelämän kanssa toimintojensa ja markkinoiden kehittämisestä
- hankkiessaan palveluja oman organisaation ulkopuolelta kilpailuttavat ne avoimesti
- lisäävät markkinatuntemusta ja estävät omasta toiminnastaan aiheutuvat markkinahäiriöt
- vahvistavat osto-osaamistaan

3. Hallinnon uudistus osana aluekehitystä

Aluekehitysjärjestelmän hallintoon kaivataan yhteistyötä ja selkeyttä. Pk-sektori on otettava nykyistä määrätietoisemmin toimien painopistealueeksi. Hallinnon tehokkuutta voidaan edistää sekä lisäämällä eri tahojen yhteistyötä että uudistamalla viranomaisorganisaatioitten rakenteita. Tarkoituksenmukaisinta on koota kaikki aluehallinnon toiminnot yhden viranomaisen vastuulle.

Alueiden kehitykseen vaikuttavia kehittämissuunnitelmia, rahoitusmuotoja, tuki-instrumentteja sekä koulutusjärjestelmiä on lukuisia ja niitä hallinnoivat useat eri viranomaiset. Pk-sektorin kannalta kokonaisuus on sekava, eivätkä käytössä olevat keinot kohdennu yritysten kannalta tarkoituksenmukaisesti. Järjestelmään kaivataan lisää selkeyttä ja pk-sektorin ottamista toimien painopistealueeksi. Selkeyttä voidaan edistää sekä lisäämällä viranomaisten välistä yhteistyötä että uudistamalla viranomaisorganisaatioitten rakenteita.

Pääministeri Vanhasen II hallitus käynnisti kesälä 2007 ohjelmansa mukaisesti aluehallinnon uudistamishakkeen (ALKU-hanke), jonka tavoitteena on tehostaa aluehallinnon toimintaa poistamalla päällekkäisyyksiä, yhdistämällä toimintoja ja voimavaroja sekä tiivistämällä toimijoiden yhteistyötä. Tarkastelun kohteena on lääninhallitusten, TE-keskusten, maakuntaliittojen, ympäristö- ja maaseutukeskusten toiminnot ja tehtävät.

ALKU-hanke on Suomen Yrittäjien tavoitteiden mukainen. Jo Paras-hankkeen valmistelun yhteydessä yrittäjäjärjestö toi esille tarpeen tarkastella julkista hallintoa kokonaisuutena. Yrittäjäjärjestö edellyttää koko hallinnon selkeyttämistä ja tehostamista. Keskeistä on lisätä hallinnon asiakaslähtöisyyttä ja vähentää päällekkäistä, osin selkeästi ristiriitaista toimintaa. Yhden aluehallintoviranomaisen malli täyttää nämä vaatimukset parhaiten.

Aluehallinnon uudistamisessa on hyödynnettävä uuden teknologian suomia mahdollisuuksia. Aluehallinnon uudistuksen ohessa keskushallintoa voidaan edelleen hajauttaa ja alueellistaa. Tärkeätä on huolehtia maakuntien liittojen ja valtionhallinnon tarkoituksenmukaisesta työnjaosta ja yhteistyöstä.

Pääministeri Vanhasen II hallituksen ohjelmassa päätettiin valtion keskushallinnon uudistamisesta. Päätös kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työministeriön yhdistämisestä työ- ja elinkeinoministeriöksi vuoden 2008 alusta oli yrittäjäjärjestön tavoitteen mukainen. Yhdistäminen tehostaa työvoima- ja elinkeinopolitiikan yhteensovittamista ja parantaa toimenpitei-

den vaikuttavuutta. Ministeriöuudistuksen osana aluekehitys- ja rakennerahastorahoitus keskitettiin työ- ja elinkeinoministeriöön. Tämä luo edellytyksiä aluekehitysrahoituksen paremmalle koordinoimiselle.

Kunta- ja valtionhallinnon kehittämiseen liittyvät tehtävät keskitettiin pääministeri Vanhasen II hallituksen ohjelmassa valtiovarainministeriöön. Tällä tavoitellaan hallintorakenteiden uudistamisen ja kehittämisen parempaa koordinaatiota. Yrittäjäjärjestö katsoo, että hallinnon kehittämistehtävät ja PARAS-hankkeen johtaminen sopivat valtiovarainministeriölle. Olenoista on huolehtia siitä, että hallinto järjestetään yritysten ja kansalaisten tarpeiden mukaan. Hallinto on asiakkaita, ei itseään varten.

Suomen Yrittäjät esittää, että hallinnossa

- rakenteita uudistetaan siten, että hallinto on selkeää ja toiminta tehokasta sekä asiakaslähtöistä
- valtion aluehallinnon viranomaistehtävät keskitetään yhteen viranomaiseen huolehtien
- jatketaan uudistuksia myös valtion keskushallinnossa hyödyntäen mahdollisuudet hajauttaa sitä

4. EU:n rakennerahastot osana aluepolitiikkaa ja aluekehitystä

Rakennerahasto-ohjelmien tavoitteet ovat oikeansuuntaisia. Ohjelmien toteutuksessa on kuitenkin lisättävä aitojen yritysälähtöisten hankkeiden osuutta. Tällä hetkellä viranomaisvetoisuus leimaa hankkeita, ja niiden todellinen lisäarvo yrityksille jää kyseenalaiseksi.

EU:n rakennerahastojen merkitys aluekehitystoimenpiteiden toteuttamisessa ja rahoittamisessa on korostunut 2000-luvulla. Vuonna 2007 alkanut rahoituskauti voimistaa kehitystä entisestään. EU:n rakennerahastovarojen organisoimista ja hallintoa on uudistettu alkaneelle kaudelle. Uudistusten tavoitteena on ollut rakennerahastovarojen käytön tehostaminen ja vaikuttavuuden parantaminen.

Manner-Suomi on jaettu neljään suuralueeseen. Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR-rahasto) rahoituksen kohdentamisesta maakunnille päätetään suuralueilla. Euroopan Sosiaalirahaston rahoituksesta puolet on varattu kansallisiin teemaohjelmiin ja puolet päätetään suuralueilla.

Koko Suomi kuuluu rakennerahastokaudella 2007–2013 Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteeseen. Rakennerahastovaroja kohdennetaan erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomeen sekä Etelä- ja Länsi-Suomen kehityshaasteissa oleville alueille. Myös kaupunkiuottuvuus on sisällytetty Etelä- ja Länsi-Suomen ohjelmiin. Itä-Suomi on siirtymäkauden alue, jolle EU:n rahoitusta ohjautuu muita alueita enemmän.

Kansallisen, EU:n komission hyväksymän, rakennerahastostrategian keskeinen periaate on, että rakennerahasto-ohjelmien toimenpiteet sovitetaan yhteen Lisabonin strategian kansallisen toimeenpano-ohjelman kanssa. Tässä strategiassa korostuu osaamisen kehittäminen ja innovaatioiden tukeminen. Tavoitteena on vahvistaa kansallista ja alueellista kilpailukykyä, työllisyyttä ja hyvinvointia. Kansallinen strategia on mahdollisuuksia antava. Se ei pyri olemaan toimenpiteitä tiukasti ohjaava. Tarkoituksena on alueiden erilaisten tarpeiden huomioiminen toimenpiteiden suunnittelussa.

Kansallisen rakennerahastostrategian painopisteitä ovat:

- Yritystoiminnan edistäminen
- Innovaatiotoiminnan ja verkottumisen edistäminen sekä osaamisrakenteiden vahvistaminen
- Osaaminen, työvoima, työllisyys ja yrittäjyys
- Alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristön parantaminen

Kukin alue on tehnyt omat ohjelmansa näiden painopisteiden mukaisesti omia mahdollisuuksiaan hyödyntäen ja olosuhteet alueella huomioon ottaen.

Yrittäjyys ja erityisesti pk-yrittäjyys ovat vahvasti esillä sekä kansallisessa rakennerahastostrategiassa että sen pohjalta tehdyissä suuralueiden ohjelmissa. Tämä luo pk-yrityksille hyvän mahdollisuuden hyödyntää rakennerahastovaroja omissa kehittämishankkeissaan.

Suomen Yrittäjät edellyttää, että strategiset linjaukset toteutuvat myös käytännössä. Tämän varmistamiseksi tarvitaan toimenpiteitä, joiden myötä pk-yrityksillä on aito mahdollisuus osallistua kehittämishankkeisiin ja hyödyntää rakennerahastovaroja omissa kehittämistoimissaan. Yrityksiä on kannustettava hankkeiden toteutukseen. Yritysvetoisia hankkeita on painotettava verrattuna viranomais- ja hankeorganisaatioiden tuotamiin hankkeisiin.

Yksi jatkuva kehittämiskohde yritysten toiminnassa on markkinointiosaaminen. Kansallisella rahoituksella on toteutettava hankkeita, joilla edistetään teknologisten ja palveluinnovaatioiden ohella tehokkaasti markkinoiden laajentamista.

Jotta EU:n ohjelmiin ja kansalliseen politiikkaan liitettäviä rahoitusvälineitä voitaisiin kehittää, niiden todellisista vaikutuksista aluekehitykseen on saatava nykyistä enemmän luotettavaa tutkimustietoa. Eri viranomaiset ovat kehittäneet omien toimenpiteidensä seuranta, mutta kokonaisvaltaista, pitkäjänteistä hallintoon nähden ulkopuolista tutkimusohjelmaa ei ole.

Käytännön hankerahoituksessa on varmistettava, että hankkeet arvioidaan yhtenäisten, läpinäkyvien kriteerien perusteella. Hankkeiden arviointimittareiden on oltava selkeitä ja resurssipyynnöjä on verrattava tavoiteltuihin tuloksiin. Hankkeilta on edellytettävä kunnollista alkutilanteen analyysia, jotta niiden vaikuttavuutta voidaan arvioida realistiselta pohjalta.

SY esittää, että rakennerahastokaudelta 2007–2013

- pääpaino on pk-yritysten ja niiden toimintaedellytysten kehittämishankkeissa – rakennerahastovaroja ei saa käyttää valtion budjettirahoituksen piiriin kuuluviin hankkeisiin tai toimenpiteisiin

- otetaan kattavasti käyttöön kilpailuttamismenettelyt hankkeiden valmistelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa
- painotetaan yritys vetoisia hankkeita – rahoitusta suunnataan yritysten ja niiden verkostojen käynnistämiin hankkeisiin
- kannustetaan yrityksiä hankkeiden toteuttamiseen – on löydettävä rahoitusratkaisuja, joissa EU-hanke toimintaa voivat hallinnoida myös pienet, mutta substanssia omaavat tahot. Nyt rahoitus on liikaa julkisten organisaatioiden varassa sen johdosta, että niillä on hallinnon edellyttämä vahva kassa.
- myös toimintaympäristön kehittämishankkeissa painopiste on yritysverkostojen ja ryppäiden toteuttamisessa hankkeissa
- painopisteenä on pk-yritysten kilpailukyyn, kannattavuuden, osaamisen, kasvun ja kansainvälistymisen tukeminen
- tuetaan osaamisen kaupallistamista ja palvelu-innovaatioiden kehittämistä
- tuetaan yritysten verkostoitumista ja markkinoiden kehittämistä – otetaan huomioon, että Lissabonin mukaisesti EU-hankkeiden yhtenä tavoitteena tulee olla myös yksityisen yritys palveluelinkeinotoiminnan vahvistaminen
- yrittäjien osaamista hyödynnetään nykyistä enemmän aluekehitystoimenpiteiden suunnittelussa ja rahoituksen painopisteiden valinnassa
- yrittäjillä on mahdollisuus valita edustajia maakunnallisiin yhteistyöryhmiin ja niiden sihteeristöihin
- aluekehitysrahoituksen ja erityisesti EU-rahoituksen suuntaamista seurataan valtakunnallisesti. Seuranassa selvitetään mm., kohdistuvatko hankkeet valtakunnallisiin painopisteisiin ja mikä on eri tahojen osuus hankkeiden hallinnoinnista
- hallinnossa käynnistetään tutkimusohjelma, jonka tarkoituksena on muodostaa kokonaiskuva eri aluekehitysinstrumenttien keskinäisestä tehokkuudesta silmälläpitäen erityisesti valmistautumista vuoden 2013 jälkeen syntyvään uuteen tilanteeseen
- valmistaudutaan tulevaan rakennerahastokauteen. Suomen tavoitteena tulee olla se, että yritystuki-rahoitusta voidaan toteuttaa kansallisista lähtökohdista.

5. Verotus ja työvoimapolitiikka aluekehityksen välineenä

Veroratkaisuilla on tavoiteltava kehitystä, joka parantaa pk-sektorin toimintaedellytyksiä, tukee kehittämistä ja edistää työllisyyttä. Alueelliset kokeilut on kohdennettava siten, että ratkaisut edistävät työllisyyttä ja ehkäisevät kilpailuhäiriöiden syntymistä. Sosiaaliturvamaksujen keventäminen täyttää vaatimukset parhaiten.

Suomen Yrittäjien strateginen peruslinja on tavoitella veroratkaisuja, jotka hyödyttävät koko pk-sektoria. Tällaiset ratkaisut kannustavat kasvuun ja kilpailukyyn parantamiseen. Sama koskee työllistämisen kustannuksia – tavoitteena on, että harjoitettu politiikka tukee pk-sektorin yritysten kilpailukykyä ja edistävät pk-sektorin tuotannon ja työllisyyden positiivis-

ta kehittymistä. Yrittäjyyttä edistävä veropolitiikka toimii tehokkaasti myös alueiden tasapainoisen kehityksen toteuttajana.

Perusratkaisu on mahdollista täydentää aluekehityksen ongelmat huomioon ottavilla uudistuksilla. Niitä on pohdittava avoimesti ja ennakkoluulottomasti. Verohelpotusten dynaamiset, alueiden taloudellista toimintaa lisäävät vaikutukset on otettava huomioon siitä huolimatta, että helpotukset lisäävät aina yhteiskunnan kokonaiskustannuksia tai kaventavat tulopohjaa lyhyellä tähtäyksellä.

Verojärjestelmän sisällä tehtävien toimien odotettavissa olevat vaikutukset ovat erityyppisiä. Sosiaali-

turvamaksujen alennukset sekä muut työllistämisen kustannuksia alentavat toimet kohdentuvat yleisiä tuloverohelpotuksia tai kulutukseen kohdentuvaa arvonlisäverotusta paremmin tuotantoon ja työllisyyteen. Alueellisten kokeilujen tai pitempiketoisten ratkaisujen tuleekin kohdentua ensi sijassa sosiaaliturvamaksujen ja muiden työllistämisestä aiheutuvien kustannusten tasoon. Näin työllisyyttä edistetään tehokkaasti ja mahdollisimman neutraalisti yritysten välisen kilpailun kannalta.

Tällä hetkellä käytössä on kaksi alueellisen perustein kohdennettua kokeilua, joilla vaikutetaan yritysten työvoimakustannuksiin. Toinen on sosiaaliturvamaksujen alentamiskokeilu ja toinen on ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen tarkoitettu tuki.

Suomen Yrittäjät on kannattanut kokeiluja. Niistä saadaan tarpeellisia kokemuksia erilaisten keinojen vaikuttavuudesta työllistämisen edellytyksiin.

Vaikuttaa siltä, että sotu-maksukokeilulla ei voida merkittävästi vaikuttaa uusien työpaikkojen syntymiseen. Kokeilu on kuitenkin ollut perusteltu, ja tuella on ollut työpaikkoja säilyttävää vaikutusta.

Ensimmäisen työntekijän palkkatuen kokeilualueen laajentaminen oli perusteltua. Kokeilualuetta on harkittava edelleen laajennettavaksi. Esimerkiksi Helsingin metropolialueella ja muissa kasvukeskuksissa tuki voi ehkäistä nuorten syrjäytymistä. Samalla se edistää pienyritysten työllistämistä. Tuen vaikutuksia seurattaessa on arvioitava, olisiko tehokkaampaa poistaa työllistämisen esteitä muuttamalla lainsäädäntöä siten, että kevennettäisiin työntekijöiden työsuhteturvaa tai väljennettäisiin koeaikasääntelyä. On tavoiteltava muutoksia, joilla työntekijöiden tosiasiallista turvaa heikentämättä voidaan parantaa työmarkkinoiden toimivuutta. Irtisanomisperusteisiin ja/tai koeaikaan liittyvillä muutoksilla voidaan edistää yritystoimintaa ja parantaa työllisyyttä koko valtakunnan alueella.

Alueellisin perustein tehdyt ratkaisut verojärjestelmän kehittämiseksi eivät ole olleet vieraita. Käytössä on laissa säädetty järjestelmä, joka mahdollistaa korotettujen poistojen tekemisen kehitysalueiden tietyistä investoinneista.

Poistojärjestelmän vaikuttavuutta voitaisiin lisätä sallimalla vapaat poistot alueella, jolla nykyisin voidaan tehdä korotettuja poistoja. Vapaiden poistojen etuna on, että ne eivät rasita valtiontaloutta. Poistot vaikuttavat verotulojen jaksotukseen, eivät niiden määrään. Jotta järjestelmän laajentamisen vaikutuksista aluekehitykseen saataisiin tietoa, muutokseen tulisi kytkä aluekehitysvaikutusten arviointi ja seuranta. Samalla tulisi seurata, kuinka vapaiden poistojen salli-

minen vaikuttaa yksittäisten yritysten verotukseen, sillä eräissä tapauksissa vapaiden poistojen tekeminen voi johtaa yrityksen verotuksen kiristymiseen tulevina vuosina. Yhtenä vaihtoehtona tulisi harkita poistoa, joka ei vähennä yrityksen nettovarallisuutta pääomaverotuksessa.

Työntekijöiden ja asiantuntijapalveluiden liikkuvuus on turvattava. Ihmiset eivät valitse asuinpaikkoja tavoitteenaan mahdollisimman suuri verovähennysoikeus matkakustannuksista. Työntekijöiden työssäkäyntialue laajenee tai kutistuu sen mukaan, kuinka yhteiskunta osallistuu työmatkakustannusten korvaamiseen. Verojärjestelmän ei tule pakottaa työssäkäyntialueita mahdollisimman pieniksi. Matkakustannusten verovähennysoikeutta ei saa rajoittaa.

Pitkät etäisyydet aiheuttavat suuria kustannuksia energian ja polttoaineiden verotuksessa. Kustannukset ovat negatiivista aluepolitiikkaa, sillä hintojen nousu vaikuttaa eniten pitkien etäisyyksien alueilla.

Suomen Yrittäjät esittää, että verotusta ja työllistämisen edellytyksiä kehitettäessä

- vapaat poistot sallitaan määräaikaaisesti alueella, jolla voidaan nykyisin tehdä korotettuja poistoja. Muutokseen kytketään seuranta, jossa arvioidaan järjestelmän vaikutuksia aluekehitykseen ja yksittäisten yritysten kokonaisverorasitukseen. Yhtenä vaihtoehtona harkitaan ylimääräistä poistoa, jonka tekeminen ei pienentäisi yrityksen nettovarallisuutta pääomaverotuksessa.
- energian ja polttoaineen verotuksen aiheuttamat epäkohdat pitkien etäisyyksien alueille poistetaan
- ensimmäisen työntekijän palkkatukea kehitetään edelleen. Seurannan yhteydessä selvitetään, missä määrin työlainsäädännön velvoitteiden keventäminen voisi olla vaihtoehtona suoralle palkkatuelle edistettäessä ensimmäisen työntekijän palkkaamista.
- työmatkakulujen verovähennysoikeuden yläraja poistetaan työvoiman liikkuvuuden esteiden madaltamiseksi

6. Koulutus, osaavan työvoiman saatavuus ja aluekehitys

Osaavan työvoiman turvaaminen yrityksille on aluekehityksenkin keskeisimpiä haasteita. Koulutuspolitiikka on saatava osaksi elinkeinopolitiikkaa ja päinvastoin. On välttämätöntä, että yritysten ja oppilaitosten käytännön yhteistyötä lisätään. Tämä tarkoittaa muun muassa yrittäjien osuuden lisäämistä oppilaitosten hallinnossa. Yrittäjien panosta kouluttajina yrittäjyysopetuksessa on hyödynnettävä poistamalla korvausten tasoon ja verotukseen liittyvät ongelmat.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen on yksi aluekehityksen haasteista. Väestön ikääntyminen on johtanut siihen, että Suomen työmarkkinoilta poistuu enemmän työvoimaa kuin tulee. Koulutuspolitiikka on nähtävä kiinteänä elinkeinopolitiikan osana ja päinvastoin.

Kirstynyt kansainvälinen kilpailu ja kansainvälinen työnjako asettavat haasteita Suomen työmarkkinoilla tarvittavan työvoiman osaamiselle. Yrityksen kyky osaamisen ylläpitämiseen ja uusintamiseen on tuottavuuden kasvun keskeinen tekijä.

Ikäluokkien pientyminen aiheuttaa rakenteellisia muutostarpeita koulutusjärjestelmälle. Nuorisoasteen aloituspaikkojen tarve vähenee eri koulutusasteilla. Koulutus tulee myös keskittymään aiempaa enemmän aikuiskoulutuksena suoritettavaan jo työssä olevien työn ohessa tapahtuvaan täydennys- ja lisäkoulutukseen.

Suomen Yrittäjien mukaan tasapainoisen aluekehityksen näkökulmasta on tärkeää, että koulutuspalvelujen saatavuus, saavutettavuus ja korkea laatu voidaan turvata. Yrityksille tarjottavan koulutuksen lähtökohtana on oltava, että yritys valitsee hankittavan koulutuksen ja sen tarjoajat. Välttämätöntä on, että yritysten ja oppilaitosten käytännön yhteistyötä lisätään.

Työperäisen maahanmuuton edistäminen on mahdollisuus työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Työperäisen maahanmuuton lisääminen edellyttää sijoittamista koulutuspalveluiden kehittämiseen.

Nuorten työpajatoiminta ehkäisee syrjäytymistä ja edistää nuorten työllistymistä. Kun työpajatoimintaa toteutetaan yhteistyössä yritysten kanssa, vältetään alueelliset kilpailuongelmat, joita muuten saattaa aiheutua.

Suomen Yrittäjät esittää, että koulutuspolitiikan toteutuksessa

- alueilla turvataan riittävästi osaamista ja tarjontaa yrityksille suunnattujen koulutus- ja kehittämispalvelujen toteuttamiseen sekä uuden yrittäjyyden edistämiseen myös koulutuksen keinoin
- panostetaan aikuiskoulutuspalveluihin sekä huolehditaan yksityisten koulutuspalveluiden tarjoajien mahdollisuudesta olla mukana palvelutuotannossa
- lisätään jokaisella koulutusasteella osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi oppilaitosten ja työelämän välistä yhteistyötä
- luodaan pienyrityksille todellisia edellytyksiä järjestää työpaikalla oppimisen mahdollisuuksia eri koulutusasteilla
- lisätään pienyritysten mahdollisuuksia hyödyntää oppisopimuskoulutusta
- hyödynnetään yrittäjiä kouluttajina oppilaitoksissa
- huolehditaan siitä, että yrittäjillä on nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa oppilaitosten hallinnossa
- ammattiin valmistavien oppilaitosten työelämäyhteyksien tulee vastata pienten yritysten käytännön tarpeita
- luodaan alueellisia koulutustarpeiden ennakointiin liittyviä työkaluja ja mitoitetaan koulutus näihin tarpeisiin
- levitetään positiivista tietoa pienyrityksistä työnantajina, jotta pienillä yrityksillä on mahdollisuus saada motivoituneita opiskelijoita niin työssäoppijoiksi kuin opintojen jälkeen työntekijöiksi
- järjestetään opettajien osaamisen päivittäminen tutustumisjaksoilla yrityksiin. Ammatillisissa oppilaitoksissa jaksot järjestetään opettajan oman alan yrityksiin.

- Yrittäjyyskasvatuksen ja -opetuksen resursseja lisätään kaikilla koulutusasteilla.
- Opettajien yrittäjyys- ja työelämäosaamista lisätään alueellisella täydennyskoulutuksella
- Uusia ideoita työelämän ja koulutuksen yhteistyön tiivistämiseksi kokeillaan rohkeilla toimintamalleilla
- Koulutuksen saatavuuden turvaamiseksi hyödynnetään monimuoto-opetuksen, kuten etäopetuksen suomia mahdollisuuksia nykyistä enemmän.
- Maahanmuuttajien työn ohessa tapahtuvaan kotouttamiseen ja heidän perheidensä integroimiseen suomalaiseen yhteiskuntaan lisätään koulutusresursseja – työstetään nopeasti alueelliset työperäisen maahanmuuton strategiat uudenslaisin konseptein yhteistyössä elinkeinoelämän ja julkisen sektorin kanssa
- Rakennemuutosalueille kohdennetaan aikuis-koulutuksen resursseja työttömiksi jääneiden uudelleen sijoittumisen tukemiseen.
- Selvitetään, missä tapauksissa yritysten ja oppilaitosten perinteinen yhteistyö voidaan viedä todelliseksi kumppanuudeksi
- Tuetaan nuorten työpajatoimintaa.

7. Infrastruktuurin taso ja aluekehitys

Perusinfrastruktuuri on pidettävä kunnossa, ja valtion on osallistuttava tietoliikenneyhteyksien luomiseen ja turvaamiseen. Yritysten kohtuuhintaiset tietoliikenneyhteydet on tarvittaessa turvattava kiristämällä teleoperaattoreiden velvoitteita koskevia säännöksiä ja/tai toimilupaehtoja.

Alueiden menestyksen kannalta on välttämätöntä, että niiden perusinfrastruktuuri on kunnossa. Liikenne- ja tietoliikenneyhteyksien on toimittava hyvin ja julkisen palveluvalikoiman on oltava laadukasta ja helpposti saatavilla. Energiahuollon varmuus on jokaisen yrityksen toiminnalle välttämätöntä. Samalla tavoin esimerkiksi poliisin palveluiden alueellinen saatavuus on tärkeä yritysten toimintaympäristötekijä.

On huolestuttavaa, että tie- ja rautatieverkosto on rapautumassa ja että lentoliikenneyhteyksiä ollaan karsimassa. Infrastruktuuriin vaikuttavia päätöksiä tehtäessä on otettava huomioon päätösten aluetaloudelliset heijastusvaikutukset. Liikenneyhteyksien toimivuus on yrityksille niin tärkeää, että valtiovallan on huolehdittava niistä aktiivisesti, käyttäen tarvittaessa myös suoraan tukea liikenneyhteyksien toimivuuden takaamiseksi. Yhtenä konkreettisena asiana on huolehdittava Saimaan kanavan toimintakyvystä.

Energiahuolto ja vesihuolto ovat osoittautuneet haavoittuviksi. Energiahuoltoa on kehitettävä niin, että

ongelmatilanteissa on olemassa varajärjestelmät, jotka saadaan riittävän ajoissa käyttöön.

Tietoliikenneyhteyksiä ei voida jättää kokonaan markkinoilla tapahtuvan kehityksen varaan, sillä syrjäisimpien alueiden kohdalla markkinamekanismit johtaisivat palvelun saamatta jäämiseen tai palveluiden kohtuuttomiin kustannuksiin. Tosin markkinamekanismit ovat jo johtaneet siihen, että olemassa olevien yhteyksien käyttökustannukset ovat kilpailun tuloksena alentuneet ja tasaantuneet koko maassa, vaikka kustannuksissa on yhä alueellisia eroja.

Ongelmana on, että yhteyksien rakentamisessa on syntynyt katvealueita, joista osa sijaitsee hyvinkin lähellä kasvukeskuksia. Kiinteiden verkkojen korvaaminen mobiiliyhteyksillä voi heikentää palveluita eräillä alueilla. Teleoperaattoreiden ja lainsäätäjän on huolehdittava siitä, että yrityksille kriittisiä tietoliikenneyhteyksiä ei heikennetä.

Kuljetustuki on aluekehitysinstrumentti, jonka tavoitteena on tasata kuljetusmatkoista aiheutuvia kustannuksia. Suomen Yrittäjät hyväksyy kuljetustuen tällä perusteella. Yritysten muutkin kustannukset vaihtelevat sen mukaan, missä toimitaan, mutta kuljetuskustannuksissa olevat erot johtuvat suoraan etäisyyksistä. Tuella on merkitystä myös suomalaisten ja ruotsalaisten tukeen oikeutettujen yritysten ja alueiden väliseen kilpai-

luun. Suomalaisen tukijärjestelmän on oltava kilpailukykyinen Ruotsiin verrattuna.

Yksi keskeinen yritystoiminnan edellytys on, että yrityksen tuotanto- tai toimitilat ovat tarkoituksenmukaiset. Toimitilamarkkinat ovat maan eri osissa hyvin erilaiset. Syrjäseuduilla ei voida puhua normaaleista ”markkinoista”, sillä rakennetuilla tiloilla ei ole todellisia jälkimarkkinoita. Kesällä 2007 hyväksytystä uudesta yritystukilaista poistuivat toimialarajoitukset lähes kokonaan. Siten se mahdollistaa periaatteessa myös palveluyritysten toimitilaratkaisujen tukemisen. Näitä yritystykä myönnettäessä on pidettävä huolta, etteivät ne aiheuta kilpailuvääristymiä markkinoilla. Tilannetta markkinoilla on seurattava. Julkisella vallalla on oltava riittävät keinot toimitilamarkkinoiden markkinapuutteiden korjaamiseksi.

Asuntopolitiikka vaikuttaa keskeisesti yritysten toimintaedellytyksiin. Harjoitetulla asuntopolitiikalla on merkitystä niin työvoiman saatavuuteen kuin eri paikkakuntien yleiseen viihtyvyyteen ja houkuttelevuuteen. Suomen Yrittäjät edellyttää, että valtakunnan aluepolitiikkaa kehitetään eri alueiden yritystoiminnan tarpeet tunnistaen. Erytisiä haasteita liittyy pääkaupunkiseudun asuntotuotannon tarpeisiin. Asuntopolitiikan toteutuksessa on kuitenkin otettava huomioon yhteiskunnalle aiheutuvat kustannukset ja niiden aluekehitysvaikutukset.

Suomen Yrittäjät esittää, että infrastruktuurin toimivuuden turvaamiseksi

- perusinfrastruktuurin toimivuudesta pidetään huolta muun muassa varmistamalla toimivien ja riittävän nopeiden tietoliikenneyhteyksien saaminen koko maahan – kiinteistä yhteyksistä ei ole hyväksyttävää luopua varmistamatta, että langattomat yhteydet toimivat vähintään yhtä kattavasti ja samantasoisina kuin yritysten nykyiset palvelut
- turvataan riittävä kansallinen rahoitus tie- ja rautatieverkoston ylläpitämiseen ja uudistamiseen
- parannetaan alueiden saavutettavuutta myös lentoliikennettä kehittämällä – tavoitteena tulee olla kohtuuhintaisten ja säännöllisten lentoyhteyksien turvaaminen myös Itä- ja Pohjois-Suomeen
- energia- ja vesihuollon häiriötön toiminta turvataan kaikkialle Suomeen
- kuljetustukijärjestelmä pidetään kilpailukykyisenä – laajennetaan tuen piiriin kuuluvaa tuoteluettelo
- asuntopolitiikassa otetaan huomioon vaikutukset yritysten toimintaedellytyksiin.

8. Päätöksenteon yritys- ja aluekehitysvaikutusten arviointi

Aluekehityksen avainkysymys on yhteiskunnallisen päätöksenteon aluekehitysvaikutusten seurannan parantaminen ja toimenpiteiden yhteensovittaminen. Erittäisesti on parannettava päätöksenteon yritysvaikutusten arviointia.

Alueiden kehitykseen vaikutetaan kaikilla yhteiskunnan voimavaroja suuntaavilla päätöksillä, olivatpa ne aluepoliittisia tai ei. Aluepoliittisiksi toimenpiteiksi määritellyt päätökset muodostavat vain pienen osan alueiden kehitykseen vaikuttavista tekijöistä.

Nykyisen järjestelmän ongelma on, että eri toimenpiteiden vaikutuksia ei arvioida pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti. Avainkysymys on yhteiskunnallisen päätöksenteon aluekehitysvaikutusten seurannan pa-

rantaminen. Näin voivat toteutua aluekehityslain tavoitteena olevat aluepoliittisen suunnittelun tehostaminen ja parantaminen.

Vaikuttavuutta arvioitaessa on otettava huomioon kaikki aluekehitykseen vaikuttavat tekijät. Esimerkiksi valtionhallinnon alueellistamisohjelmalta voidaan odottaa positiivisia vaikutuksia heikommin menestyvillä alueilla. Toisaalta valtionhallinnon tuottavuusohjelman toteuttaminen voi johtaa häiriöihin aluekehityksen tavoitteiden kannalta. Näin siitä huolimatta, että valtion hallinnon tehostaminen ja henkilöstön määrän vähentäminen ovat välttämättömiä toimia tilanteessa, jossa yksityisen sektorin työvoimatarpeista huolehtiminen on koko kansantalouden avainkysymys.

Pääministeri Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa todetaan että, hallitus luo kokonaisvaltaisen aluepolitiikan vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointijärjestelmän. Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että tämä tavoite toteutetaan. Jatkossa jokaisen ministeriön on otettava huomioon päätöksensä vaikutukset aluekehitykseen. Objektiivisuuden ja luotettavuuden varmistaminen edellyttää, että varsinainen seurantavastuu eriytetään valmisteluvastuusta.

Päätöksenteon vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointia on pyritty kehittämään eri tavoin. Esimerkiksi säädösvalmistelun vaikutusarviointia varten on otettu käyttöön uusi ohjeistus ja uusia menettelytapoja.

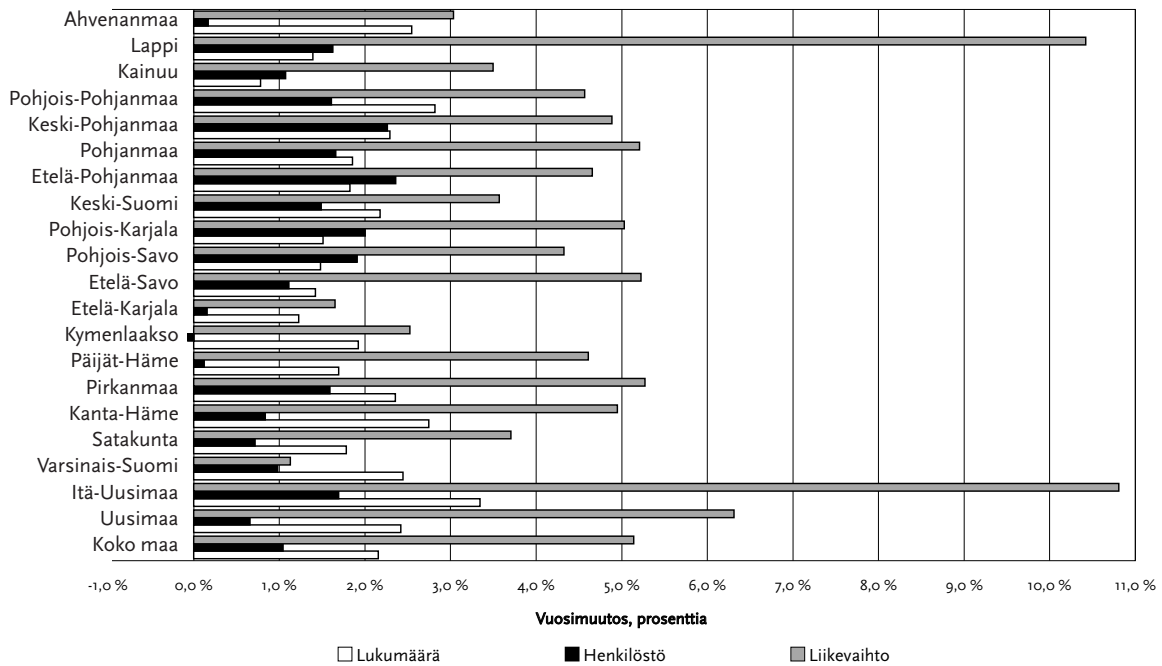
Vaikutusten arvioinnin oikeansuuntaista kehitystä on vahvistettava. Yritysvaikutusten arviointi tulee ulottaa kaikkeen julkisen sektorin päätöksentekoon, siis myös maakuntien ja kuntien päätöksiin. Kuntatasolla muun muassa kaavoitusta koskevilla päätöksillä on tärkeä merkitys kilpailutilanteeseen ja markkinoiden toimintaan. Yritysten näkökulmasta on tärkeätä, että päätösten yritysvaikutukset arvioidaan siihen kat-

somatta, mikä julkisen sektorin organisaatio päätökset valmistelee, tekee ja toimeenpääntee.

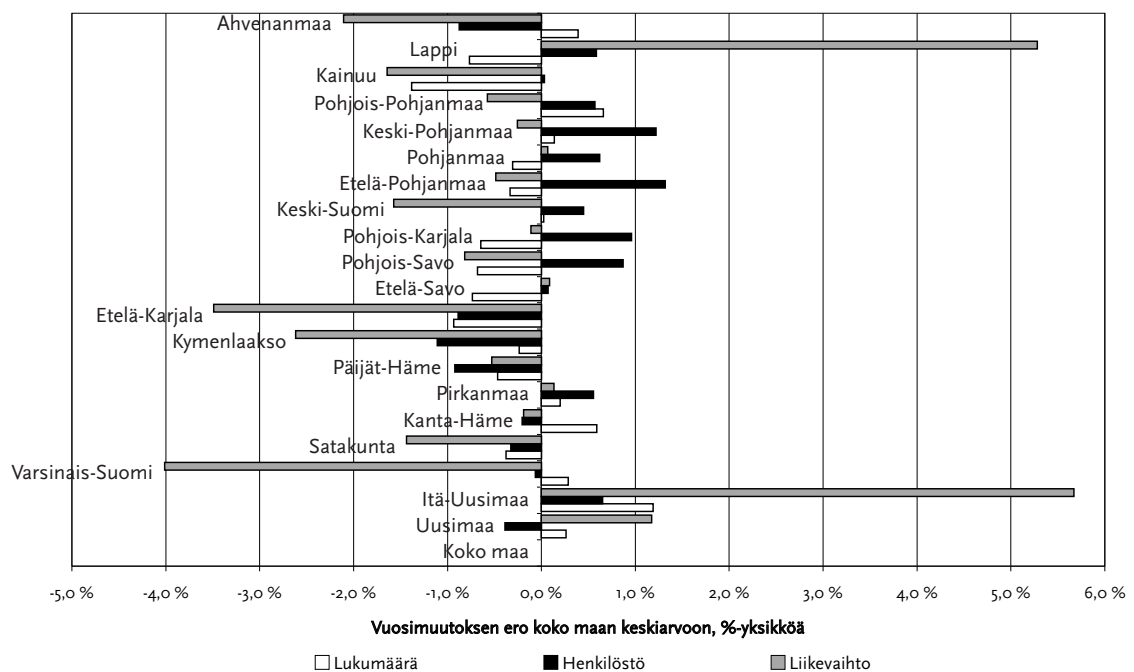
Suomen Yrittäjät esittää, että vaikutusten arviointia tehostetaan ja

- valtion budjettiin sisällytetään arvio budjettikokonaisuuden ja ministeriökohtaisten toimenpiteiden vaikutuksista aluekehitykseen
- ministeriöt vastaavat toimintansa aluekehitys- ja yritysvaikutusten arvioinnista – tarvitaan kuitenkin myös laajempaa seurantaa, jonka toteutus pidetään erillään valmistelu- ja politiikkavastuusta
- myös kunnat ja niiden yhteenliittymät sekä maakuntaliitot huolehtivat yritys- ja aluekehitys-vaikutusten arvioinnista

Yritysten toimipaikkojen määrän, henkilöstön ja liikevaihdon muutos vuosina 2001–2006 maakunnittain

Yritysten toimipaikkojen määrän, henkilöstön ja liikevaihdon muutos vuosina 2001–2006 maakunnittain suhteessa koko maan keskiarvoon

Julkaisija:

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi